

Asia: VN/1364/2021

Ehdotus kulttuuriperintöstrategiaksi

Lausunnonantajan lausunto

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista yleisesti?

Suomen ensimmäisessä, kunnianhimoisessa ja laaja-alaisessa kulttuuriperintöstrategiassa kulttuuriperintö nähdään voimavarana tulevaisuuden kestäville ratkaisuille yhteiskunnan kaikilla osa-alueilla. Siinä on nostettu tärkeimmiksi arvoiksi kestävyys, moninaisuus ja yhdenvertaisuus. Läpäisevänä arvona on myös vastuu kulttuuriperinnön säilyttämisestä ja suojelusta tuleville sukupolville.

Tavoitteissa painottuvat ihmisten ja yhteisöjen omistajuus, vastuu ja osallistumismahdollisuudet kulttuuriperintöön, kulttuuriperintö osana ekologista kestävyyttä, osaamisen ja oppimisen tukeminen ja vahvistaminen sekä kulttuuriperinnön taloudellisen potentiaalin kestävä hyödyntäminen. Lisäksi tavoitteissa on otettu läpäisevästi huomioon tieto ja taidot, digitaalisuus, alueellisuus, paikallisuus sekä kansainvälisyys. Sekä arvot että tavoitteet on valittu ja perusteltu kattavasti ja onnistuneesti.

Kansallisen, eurooppalaisen kulttuuriohjelman tavoitteisiin tukeutuvan kulttuuriperintöstrategian laatiminen on tärkeää ja perusteltua. Strategian toimenpidelinjaukset ovat hyviä, mutta niiden edistäminen vaatii merkittävää resursointia ja yhteisen tahtotilan rakentamista monialaisesti. Sen vuoksi strategian tueksi on välttämätöntä laatia mahdollisimman konkreettinen toimeenpanosuunnitelma, jotta strategialla on mahdollisuuksia toimia ohjaavana työkaluna niin valtakunnallisesti, alueellisesti kuin paikallisestikin.

Mikä on näkemyksenne strategian tavoitteista ja toimenpidelinjauksista oman toimialanne tai tehtävänne näkökulmasta?

Maakuntaliittojen lakisääteisiä tehtäviä ovat aluekehityksestä annetun lain mukaisena aluekehitysviranomaisena toimiminen sekä maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesta maakuntakaavoituksesta huolehtiminen. Maakuntaliittojen rooli aluekehityksessä on olla alueen toimijoiden yhteistyöjohtaja. Aluekehittämiseen vaikuttavia yhteiskuntapolitiikan osa-alueita ovat elinkeinot ja työllisyys, maaseudun kehittäminen, hyvinvointi, osaaminen, kulttuuri, elinympäristö, saavutettavuus ja turvallisuus. Nämä eri osa-alueet ovat keskeisiä tarkastelun kohteita myös lausunnon kohteena olevassa laajassa kulttuuriperintöstrategiassa. Tämän vuoksi maakunnilla on myös merkittävä rooli aktiivisena toimijana kulttuuriperinnön alalla.

Maakuntien rooli tulisi tästä näkökulmasta nostaa esille kuntien ja muiden julkishallinnon toimijoiden rinnalle lukuun 3.1, Kulttuuriperinnön toimijakenttä.

Kommenttinne lukuun 5.1

-

Kommenttinne lukuun 5.2

-

Kommenttinne lukuun 5.3

-

Kommenttinne lukuun 5.4

-

Mikä on näkemyksenne strategian yhteiskunnallisista ja taloudellisista vaikutuksista?

Elävä ja vahva kulttuuriperintö sekä laajasti jaettu ymmärrys kulttuuriperinnön moninaisuudesta ja muuntuvuudesta rakentaa kestäväen yhteiskunnan perustaa. Kulttuuriperintö tukee niin yksöiden kuin yhteisöjen henkistä huoltovarmuutta, hyvinvointia ja kriisinsietokykyä, ja voi toimia kotoutumisen ja eheytyksen välineenä. Strategiassa on nostettu hyvin esiin myös kulttuuriperinnön mahdollisuudet taloudellisen hyvinvoinnin edistäjänä. Aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä voidaan hyödyntää nykyistä merkittävästi enemmän alueiden vetovoimatekijänä ja aluekehityksen lähtökohtana.

Kuten strategiassa todetaan, kulttuuriperintöä voidaan hyödyntää taloudellisessa toiminnassa suoraan tai välillisesti kilpailukykyyn lisäämiseksi ja erottautumisen vahvistamiseksi. Alueet ja kunnat profiloituvat nähtävyyksien, tapahtumien ja perinteiden kautta. Alueelliset erityispiirteet löytyvät usein luonnosta, kulttuurista ja historiasta. Viihtyisän ja vetovoimaisen asuin- ja yritys ympäristön luomisessa kulttuuriympäristöllä on merkittävä rooli. Hyvin jalkautettuna strategialla voi siis olla merkittävä rooli aluekehityksen edistäjänä ja kestäväen talouden edistäjänä.

Mahdolliset muut strategiaehdotusta koskevat huomionne.

-

Strategian valmistumisen jälkeen on tarkoitus laatia erillinen toimeenpanosuunnitelma. Pidättekö tätä tärkeänä? Jos kyllä, niin miksi?

Toimeenpanosuunnitelman laatiminen on tärkeää, jotta strategiassa hyvin linjatut tavoitteet ja toimenpiteet todella lähtevät toteutumaan. Nyt vielä nk. ylätasolla liikkuva strategia vaatii konkreettisia vastuuttamisia, resursointiin ja yhteistyömalleihin liittyvää määrittelyä ja jalkautusta alueellisesti ja kuntatasolla.

Millaisia osallistamisen tapoja haluaisitte toimeenpanosuunnitelman laatimisessa käytettävän?

Toimeenpanosuunnitelman laatiminen olisi vietyä alueellisiin verkostoihin, ja konkreettisia työpajoja, seminaareja ja muita osallistavan toiminnan menetelmiä tulisi käyttää laajasti. Toimeenpanosuunnitelman laatiminen on myös hyvä kanava tiedon levittämiseen ja

kulttuuriperinnön laajojen sisältöjen ymmärryksen lisäämiseen. Osallisuus on laajennettava paikallisyhteisöihin, eri ikäluokkiin sekä yhteisö- ja yrityssektorille.

Millaisena näkisitte oman tai edustamanne tahon roolin strategian toimeenpanossa?

Maakuntaliiton tehtävä on toimia aluekehittäjänä ja yhteistyön rakentajana. Se voi myös toimia pienten kuntien tukena ja voimavarojen yhdistäjänä, rahoituksen ja resursoinnin asiantuntijana ja mahdollistajana. Maakunnat voivat kulttuuriperintöä nykyistä paremmin hyödyntämällä rakentaa alueellista, modernia identiteettiä ja uutta vetovoimaa.

Hirvonen Vili
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto